

Joakim Lücke
Limnolog, Ledningsnät

REMISSVAR

Till: Näringsdepartementet
Att: Anders Wannberg
Landsbygdsavdelningen
Enheten för djur och livsmedel
103 33 Stockholm
n.registrator@regeringskansliet.se

REMISS AV BETÄNKANDET EN SÄKER TILLGÅNG TILL DRICKSVATTEN AV GOD KVALITET (SOU 2021:81), N2021/02620

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) har fått möjlighet att lämna synpunkter på Näringsdepartementets remiss "En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81)" gällande betänkandet av 2020 års dricksvattenutredning, N2021/02620.

Regeringen tillsatte 2020 års dricksvattenutredning för att utreda och föreslå hur 2020 års dricksvattendirektiv EU 2020/2184 ska genomföras i svensk rätt. Utredningen har lämnat förslag till författningsändringar och vilka myndigheter som ska ansvara för de nya frågor som behandlas i direktivet samt vilka befogenheter de föreslagna myndigheterna ska ha.

Sammanfattning av SVOA:s synpunkter

- SVOA saknar en genomgång av hur krav på återbrukat eller återvunnet material kan vara en riskfaktor och bli en intressekonflikt vid materialval för material i kontakt med dricksvatten.
- SVOA anser att det måste vara tydligt i myndighetsföreskrifterna att kvalitetsavvikelser i enstaka fastigheter på grund av fastighetsinstallationerna inte ska medföra att det kan ställas krav på dricksvattenproducenten att ändra kvaliteten på det dricksvatten som levereras.
- SVOA anser att de uppgifter som artikel 8 innebär på sikt ska flyttas till länsstyrelserna.
- SVOA delar uppfattningen att råvattenkontroll sker i den punkt där vatten tas in för beredning och att omfattningen på råvattenkontrollen inte ska vara mer omfattande än vad som krävs för att syften med kontrollen ska uppnås.
- SVOA anser att den ordinarie dricksvattenkontrollen på ledningsnätet bör baseras på spolade prov.
- SVOA anser att det är positivt att regelverket beträffande material i kontakt med dricksvatten förtydligas.

- SVOA anser att det är viktigt att Livsmedelsverket samråder med SiS när föreskrifter om beredningskemikalier och filtermaterial tas fram och i vägledning om tolkning av föreskrifterna. Detta framgår inte av utredningens förslag och bör förtydligas.
- SVOA anser att Livsmedelsverket bör hantera både den initiala insamlingen av uppgifter och en eventuell handlingsplan gällande vattenläckage. Motiveringen till detta är att de redan idag har krav på underhåll av distributionsanläggningen i dricksvattenföreskrifterna.
- SVOA anser att den föreslagna utredningen samt den obligatoriska redovisningen av läckagenivåer även bör omfatta krav på öppen redovisning av vattensystemens effektivitet för respektive kommun.
- SVOA anser att det är viktigt att den övervakning av vattenkvaliteten i prioriterade fastigheter som är en del av den riskbedömning enligt artikel 10 som Folkhälsomyndigheten ansvarar för samordnas med övrig dricksvattenkontroll på lokal nivå.
- SVOA delar utredningens uppfattning att artikel 16 inte medför något behov av ändrad lagstiftning i Sverige och att varje kommun själv bör få avgöra eventuellt behov av att installera utrustning på allmän plats för att främja användningen av dricksvatten.
- SVOA anser att verksamhetsutövare inte ska behöva rapportera samma uppgifter till mer än en part. Ett alternativ för att motverka dubbelrapportering till både lokala och centrala myndigheter kan vara att Livsmedelsverket bygger upp en rapporteringsportal på motsvarande sätt som miljörapportssystemet enligt Miljöbalken.
- SVOA saknar i konsekvensutredningen uppskattningar av behovet av resursförstärkningar på de olika myndigheterna för att kunna hantera de nya uppgifterna.

SVOA:s synpunkter

SVOA anser att utredningen väl beskriver svensk dricksvattenförsörjning och i det flesta fall har bra förslag till hur det nya dricksvattendirektivet EU 2020/2184 ska implementeras i Sverige. I de fall SVOA har en alternativ uppfattning eller annat förslag till genomförande, så nämns detta i synpunkterna nedan.

Kapitel 3. Vatten är grunden till allt liv

3.3.4 Konflikter mellan motstående intressen

SVOA:s synpunkter:

SVOA saknar en genomgång av hur krav på återbrukat eller återvunnet material kan vara en riskfaktor och bli en intressekonflikt vid materialval för material i kontakt med dricksvatten. Leverantörer kommer att få hårdare klimat- och cirkularitetskrav på sig, så det borde tas upp som en riskfaktor vid materialval.

Kapitel 9. Parametervärden och punkten där dessa ska iakttas

Artikel 4-6

Utredningens förslag: Livsmedelsverket ska utifrån befintliga bemyndiganden i livsmedelslagen (2006:804) och livsmedelsförordningen (2006:813) besluta om vilka parametervärden som ska fastställas för del A, B och C i bilaga I. Folkhälsomyndigheten ska besluta om vilka parametervärden som ska gälla för del D i bilaga I. Ett nytt bemyndigande om detta ska införas i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det kan göras med stöd av utredningens föreslagna bestämmelse i 9 kap. 5 a § miljöbalken. Vidare uppfyller svensk rätt redan bestämmelsen om var parametervärdena ska iakttas.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Livsmedelsverket bör fastställa gränsvärden som kan ge bedömningen otjänligt med parametervärdena i del A och B i bilaga 1 som underlag. När det gäller parametervärdena som anges i bilaga C är det mindre tydligt att ett överskridande innebär en potentiell fara för människors hälsa detta måste beaktas när Livsmedelsverket utarbetar nya dricksvattenföreskrifter.

Den övergångsperiod, för vissa nya parametrar i bilaga 1 del B, som anges i artikel 25 ska beaktas i de nya dricksvattenföreskrifterna.

Det är lämpligt att Folkhälsomyndigheten som föreslås få ansvar för riskbedömning av fastighetsinstallationer enligt artikel 10 också fastställer parametervärden för del D i bilaga 1.

SVOA anser att det måste vara tydligt i myndighetsföreskrifterna att kvalitetsavvikelser i enstaka fastigheter på grund av fastighetsinstallationerna inte ska medföra att det kan ställas krav på dricksvattenproducenten att ändra kvaliteten på det dricksvatten som levereras.

Kapitel 10. Riskbaserad metod för vattensäkerhet

10.2 Artikel 8 Tillrinningsområden avseende uttagpunkter för dricksvatten

Utredningens förslag: Nya bestämmelser ska införas i miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen för att genomföra direktivets krav om riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten i svensk rätt. Det ska av dessa bestämmelser framgå att det är vattenmyndigheterna som ska utföra riskbedömningen och besluta om riskhanteringsåtgärder. Havs- och vattenmyndigheten och SGU får inom sina respektive ansvarsområden meddela föreskrifter om riskbedömningen. Havs- och vattenmyndighetens samlande ansvar för vattenförvaltningen inbegriper även de uppgifter som följer av 2020 års dricksvattendirektiv.

Begreppet tillrinningsområde ska förstås som hela det område varifrån nederbörd eller annat vatten kan strömma mot eller avrinna till uttagpunkten för dricksvatten. Det är vattenmyndigheterna som ska bestämma tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten inom respektive vattendistrikt. Eventuella gränsöverskridande tillrinningsområden får hanteras inom de kanaler som redan finns.

SVOA:s synpunkter på förslagen: SVOA delar uppfattningen att det är nödvändigt att riskbedömningar och riskhantering avseende tillrinningsområden för uttagpunkter samordnas med vattenförvaltningen enligt ramdirektivet för vatten. Med tanke på den begränsade tid som finns till förfogande innan direktivet ska vara implementerat kommer det inte vara möjligt att genomföra de nödvändiga förändringar som vattenförvaltningsutredningen (SOU 2019:66) föreslog i sitt betänkande. På sikt behöver de föreslagna förändringarna genomföras för att åtgärda bristerna i svensk vattenförvaltning.

För att säkerställa att vattenmyndigheterna informerar vattenproducenterna om resultaten av riskbedömningar och riskhanterings åtgärder enligt artikel 8 på ett fullgott och enhetligt sätt bör ändring i vattenförvaltningsförordningen 7 a kap 7 § kompletteras enligt följande:

Havs- och vattenmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning får inom sina ansvarsområden meddela närmare föreskrifter om hur och när de uppgifter som avses i 1 § ska utföras och redovisas, de riskhanteringsåtgärder som anges i 4 och 5 §§ samt hur vattenmyndigheterna ska informera enligt 3 §.

Vattenmyndigheterna har dock inga rättsliga mandat eller budget att styra med. SVOA anser att de uppgifter som artikel 8 innebär på sikt ska flyttas till länsstyrelserna. Länsstyrelserna ansvarar för den regionala miljöövervakningen, granskar vattenproducenterna riskbedömningar vid fastställande av vattenskyddsområden och har i allmänhet god kännedom om lokala förhållanden och har möjlighet att ingripa med stöd av restvattenlagen i händelse av vattenbrist.

10.3 Artikel 8 Råvattenkontrollen

Utredningens förslag: Den verksamhetsutövare som producerar dricksvatten har fortsatt ett ansvar att kontrollera det råvatten som tas in i vattenverket för att beredas till dricksvatten. Livsmedelsverket bör utifrån befintliga bemyndiganden i livsmedelslagen och livsmedelsförordningen förtydliga verksamhetsutövarens skyldigheter gällande denna kontroll i dricksvattenföreskrifterna. Livsmedelsverket och SGU bör få ett uppdrag att närmare undersöka hur råvattendata kan samlas in och hanteras samt hur vattenmyndigheterna kan få tillgång till de uppgifter som behövs i arbetet med vattenförvaltningen, beträffande riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Förslaget att dricksvattensproducenternas skyldighet att utföra råvattenkontroll förtydligas i dricksvattenföreskrifterna är bra. I utredningen anges att den råvattenkontroll som ska utföras vattenproducenterna inte bör bli mer omfattande än vad som krävs för att uppnå syften att ha en väl dimensionerad beredningsprocess och producera ett säkert dricksvatten. Det framgår tydligt i utredningen att råvattenkontroll sker i den punkt där vattnet tas in för beredning. SVOA håller med om detta. Den övervakning som sker uppströms den punkt där råvattnet tas in är miljöövervakning och inte primärt vattenproducentens ansvar. Vattenproducenternas råvattenkontroll ska inte användas för att rätta till brister i den skattefinansierade miljöövervakningen.

SVOA delar uppfattningen att råvattenkontroll sker i den punkt där vatten tas in för beredningen och att omfattningen på råvattenkontrollen inte ska vara mer omfattande än vad som krävs för att syften med kontrollen ska uppnås. Detta måste beaktas när Livsmedelsverket tar fram föreskrifter om råvattenkontroll.

Dubbelarbete bör undvikas och resultaten av vattenproducenternas råvattenkontroll kan vara ett värdefullt komplement till den statligt finansierade miljöövervakningen. Därför bör resultaten av råvattenkontrollen vara tillgängliga även för andra ändamål, under förutsättning att känsliga uppgifter som till exempel uttagspunkters geografiska lägen skyddas. På motsvarande sätt bör relevanta uppgifter från miljöövervakningen vara lätt tillgängliga för vattenproducenterna. Vattenproducenter har behov av att ha tillgång till denna information löpande och inte enbart i samband riskbedömning och riskhantering enligt artikel 8 redovisas. Det föreslagna utredningsuppdraget om insamling och lagring av råvattendata bör utvidgas till att även omfatta hur data från miljöövervakningen ska göras tillgängliga för vattenproducenterna. För att möjliggöra detta bör även Havs- och vattenmyndigheten medverka i utredningen.

10.4 Artikel 9 Försörjningssystemet

Utredningens förslag: Det är den verksamhetsutövare som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning som ska utföra riskbedömningen avseende försörjningssystemet. Verksamhetsutövaren ska beakta riskbedömningen avseende tillrinningsområdet i detta arbete. Det ska därför införas en bestämmelse med

innebörden att vattenmyndigheten ska informera verksamhetsutövaren om myndighetens riskbedömning avseende tillrinningsområdet. Det är upp till Livsmedelsverket att utifrån befintliga bemyndiganden i livsmedelslagen och livsmedelsförordningen meddela de föreskrifter som i övrigt behövs för att genomföra artikel 9 i svensk rätt.

Mindre verksamhetsutövare ska under de förutsättningar som anges i artikel 9 undantas från kravet på att utföra en riskbedömning avseende försörjningssystemet. Det får anses vara upp till Livsmedelsverket att göra en sådan beräkning och bedömning.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

I utredningsdirektiven anges att den administrativa bördan för de olika aktörerna inte ska öka mer än nödvändigt och att vattenleverantörerna ska ges den flexibilitet som är möjlig enligt direktivet. Vattenleverantörer som tillhandhåller mindre än 100 m³/d eller försörjer färre än 500 personer bör alltså undantas från kravet på att genomföra en försörjningsriskbedömning.

10.5. Artikel 10 Fastighetsinstallationer

Utredningens förslag: Bestämmelser om riskbedömningen avseende fastighetsinstallationer ska föras in i miljöbalken och förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Av dessa ska det framgå att det är Folkhälsomyndigheten som ska utföra riskbedömningen avseende fastighetsinstallationer. Samråd ska i vart fall ske med Boverket, Livsmedelsverket, Kemikalieinspektionen, försvarsinspektören för hälsa och miljö och länsstyrelsen. Riskbedömningen ska vara av övergripande karaktär och får inte avse enskild egendom. Riskbedömningen innefattar viss övervakning av legionella och bly. En sådan övervakning får inriktas på prioriterade fastigheter. Det är Folkhälsomyndigheten som bestämmer vad som är en prioriterad fastighet. Om Folkhälsomyndigheten begär det ska kommunerna och länsstyrelserna lämna de uppgifter som myndigheten behöver för att utföra riskbedömningen. Detsamma gäller för den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa.

På grundval av riskbedömningen kan åtgärder behöva vidtas. Sådana kan till exempel handla om att meddela nya föreskrifter med stöd av befintliga bemyndiganden, utfärda ny vägledning eller lyfta frågan till lagstiftaren om det behövs ett ändrat regelverk. Det kan också handla om att initiera utökad tillsyn eller på något annat sätt vidta åtgärder för att uppfylla kraven i direktivet. Det är upp till varje berörd myndighet, länsstyrelse eller kommun att med tillgängliga styrmedel vidta de åtgärder som riskbedömningen eventuellt visar behövs.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Det är mycket bra att utredningen för ett resonemang om kriterier om vad som kan göra att en fastighet ska prioriteras när det gäller övervakning av fastighetsinstallation och inte bara som i direktivet listar exempel på vad som kan vara prioriterade fastigheter. Urvalet

av vad som ska vara prioriterade fastigheter kommer att ge stor påverkan på vilka resurser som kommer att krävas för övervakning. Därför bör den föreslagna ändringen av 38 c § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd justeras så att det tydligt framgår att samrådet även ska avse vad som ska anses vara prioriterade fastigheter. Listan över vilka samråd ska ske med bör kompletteras med SKR.

Det är tydligt i direktivet och dricksvattenföreskrifterna att fastighetsägaren ansvarar för brister i fastighetsinstallationen (10.5.2). Som det fungerar idag så är SVOA dock ålagda att ta ospanade prover hos användare. Dessa ospanade prov fångar upp fastighetens egen påverkan på vattenkvaliteten. Ur VA-huvudmannens perspektiv medför detta ett problem. VA-huvudmannen behöver följa upp avvikande resultat på ospanat prov för att visa att leveransen är bra och att problemet ligger i att fastighetens ledningar eller internt låga omsättning genererat prov med avvikande resultat. Detta leder till att en spolserie måste genomföras samt att referensprov måste tas i närområdet och för att visa att VA-huvudmannens leverans är ok. I själva verket så hade det räckt för VA-huvudmannen att ta enbart ett spolat prov från början för att visa att färskvattenleveransen in till fastigheten är tjänlig.

SVOA anser att den ordinarie dricksvattenkontrollen på ledningsnätet bör baseras på spolade prov. Vi anser att det räcker för att visa att vår leverans är tjänlig. Vi får idag lägga stora resurser på att följa upp provresultat från ospanade prov där det i princip uteslutande handlar om fastigheternas egna lokala påverkan. Det skapar då istället onödig oro när allmänheten begär ut analysdata. De fastnar då lätt på resultaten från ospanade prov som inte sällan har anmärkning på provresultaten. De fokuserar inte på att vi lagt resurser och följt upp och tagit uppföljande prov som visar att spolat prov (färskt och omsatt vatten) är tjänligt. Effekten blir inte sällan att allmänheten känner en misstänksamhet mot VA-huvudmannen, trots att vi visat att vår färska leverans (spolat prov) är tjänlig. Gränsdragningen är klar för oss som VA-huvudman, men är inte alltid lika självklar för fastighetsägare och allmänheten.

Kapitel 11. Material i kontakt med dricksvatten

Artikel 11 Minimikrav för hygien avseende material som kommer i kontakt med dricksvatten

Utredningens förslag: Reglering om material och produkter i kontakt med dricksvatten omfattas av plan- och bygglagens tillämpningsområde. De nya bestämmelser som föranleds av artikel 11 i 2020 års dricksvattendirektiv ska därför huvudsakligen samlas i plan- och bygglagstiftningen.

En ny bestämmelse ska införas i 3 kap 9§ plan- och byggförordningen som tydliggör vilka krav som ska vara uppfyllda när det gäller material som kommer i kontakt med dricksvatten och som används i installationer för uttag, beredning, lagring eller distribution av dricksvatten vid uppförande, ändring eller underhåll av ett byggnadsverk.

Kemikalieinspektionen ska ansvara för Sveriges ansökningar till Echa enligt artikel 11.5 i direktivet. Myndigheten ska även ha ansvar för att ge vägledning till de ekonomiska aktörer som vill göra ansökningar enligt artikeln.

Boverket ska ansvara för marknadskontroll över produkter som omfattas av artikel 11 i 2020 års dricksvattendirektiv. Kemikalieinspektionen ska bistå Boverket i marknadskontrollen vad gäller produkternas kemiska egenskaper.

Boverket ska också vara ansvarig för samordning av frågor om material och produkter som kommer i kontakt med dricksvatten. Boverket är redan idag ansvarig myndighet för att lämna stöd och vägledning kring material och produkter i kontakt med dricksvatten. Myndigheten ska fortsätta att ha ett sådant ansvar. Den närmare regleringen kring testning och godkännande av slutmaterial kommer senare att slås fast i kommissionens genomförandeakt. Först när denna finns på platskan nya bestämmelser tas fram om testning och godkännande av slutmaterial och förbud mot att släppa ut produkter på marknaden som innehåller slutmaterial som inte är godkända. Sådana bestämmelser bör placeras i plan och byggförordningen. För att regeringen ska kunna besluta om sådana nya bestämmelser ska det i plan och bygglagen regleras att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana material och produkter avsedda att komma i kontakt med dricksvatten som avses i artikel 11 i 2020 års dricksvattendirektiv. Boverket ska vidare bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om material och produkter avsedda att komma i kontakt med dricksvatten.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Det är efterlängtat av både dricksvattenproducenterna och deras leverantörer att regelverket beträffande material i kontakt med dricksvatten förtydligas. Även frågan om vilka material som är lämpliga i kontakt med dricksvatten är mycket komplex och kräver medverkan från flera olika myndigheter med olika kompetens behöver en av dess myndigheter känna ett särskilt ansvar för frågan och ha en samordnande roll. Genom utredningen förslag förtydligas Boverkets samordnande roll och Boverkets bemyndigande att meddela föreskrifter om material och produkter avsedda att användas i kontakt med dricksvatten. SVOA stöder utredningens förslag.

Kapitel 12. Beredningskemikalier och filtermaterial

Artikel 12 Minimikrav för beredningskemikalier och filtermaterial som kommer i kontakt med dricksvatten

Utredningens förslag: Regleringen av beredningskemikalier och filtermaterial bör även framöver hanteras inom livsmedelslagstiftningen. Livsmedelsverket har befogenhet att meddela de föreskrifter som behövs för att genomföra artikel 12 i svensk rätt. Livsmedelsverket bör lämna stöd och rådgivning kring beredningskemikalier och filtermaterial samt hur föreskrifterna ska tolkas.

Det kommer ingå i den offentliga livsmedelskontrollen att se till att verksamhetsutövare som producerar och tillhandahåller dricksvatten uppfyller kraven på beredningskemikalier och filtermaterial.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Eftersom artikel 12.3 innehåller en hänvisning till "användning av relevanta europeiska standarder för beredningskemikalier och filtermaterial" är det viktigt att Livsmedelsverket samråder med SiS då föreskrifter om beredningskemikalier och filtermaterial tas fram och i vägledning om tolkning av föreskrifterna. Detta framgår inte av utredningens förslag och bör förtydligas.

Kapitel 13. Vattenläckage

Artikel 4.3 Nytt krav att bedöma och åtgärda vattenläckage

Utredningens förslag: En ändring ska göras i 13 § vattentjänstlagen som tydliggör att en huvudman är skyldig att underhålla en allmän va-anläggning och se till att den på ett tillfredställande sätt fyller sitt ändamål.

Livsmedelsverket ska av regeringen ges i uppdrag att göra en bedömning av vattenläckagenivåerna och av potentialen för minskat vattenläckage i Sverige. Livsmedelsverket ska vid genomförandet av uppdraget samråda med Havs- och vattenmyndigheten.

Om Sveriges läckagenivåer visar sig överstiga det av kommissionen framtida fastställda tröskelvärdet ska regeringen besluta om en handlingsplan med åtgärder som ska vidtas för att minska läckagenivån. Regeringen bör lämna ett särskilt uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten att ta fram ett förslag till sådan plan.

Havs- och vattenmyndigheten ska få ett samordnande ansvar för tillsynen över att de åtgärder som framgår av handlingsplanen vidtas. Myndigheten ska också ge den vägledning som behövs för att handlingsplanen ska kunna genomföras på ett bra sätt.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

SVOA anser att va-huvudmannens ansvar för att underhålla ledningsnäten framgår av 13 § 3. i lagen om allmänna vattentjänster, men skulle kunna ändå kunna formuleras tydligare i lagtext. Om anläggningen inte underhålls kommer inte anläggningen kunna fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet.

Om avsikten med den ändring av 13 § i lagen om allmänna vattentjänster som utredningen föreslår är att ändringen ska leda till en förändring behöver troligen tydligare krav beträffande underhåll ställas på va-huvudmännen. Den bestämmelse om förnyelse- och underhållsplan i linje med 2013 års dricksvattenutredning som föreslogs 2016, då placerat i 50 a §, skulle innebära ett tydligare förpliktelse för va-huvudmannen och har möjlighet att bli mer verkningsfull än utredningens förslag. "Huvudmannen ska se till att det finns en plan för förnyelse och underhåll av de anläggningar som används för

vattenförsörjning. Planen ska ingå i underlaget för kommunens föreskrifter om taxan enligt 34 §." Förslaget från 2013 års dricksvattenutredning kommer dock att behöva kompletteras i enlighet med den kritik mot förslaget som Lagrådet framförde.

Det är ett bra förslag att frågan om en eventuell handlingsplan för att minska läckaget lyfts till den politiska nivån och att det är regeringen som ska besluta om handlingsplanen. Däremot är det inte bra att dela insamlingen av uppgifter om läckage och ta fram och utöva tillsyn av åtgärder enligt handlingsplanen på två myndigheter. Den svenska lagstiftningen när det gäller dricksvatten är komplex och svåröverskådlig. Att dela uppgifterna när det gäller kontroll av vattenläckaget på två centrala myndigheter bidrar inte till att göra systemet enklare.

I dricksvattenföreskrifterna finns redan idag krav på underhåll av dricksvattennätet. Det är därför lämpligt att frågan om läckage från dricksvattenledningar hanteras av Livsmedelsverket. Havs- och vattenmyndigheten föreslås visserligen få vissa utökade uppgifter beträffande allmänna va-tjänster i utredningen *Vägar till hållbara vattentjänster* (SOU 2018:34) men några beslut om att genomföra förslagen är ännu inte fattade. Havs- och vattenmyndigheten föreslås få i uppgift att bli tillsynsvägledande myndighet för länsstyrelserna tillsyn enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster. I andra delar av utredningen har en utgångspunkt varit att befintlig myndighetsstruktur och ansvarsfördelning om möjligt ska behållas. SVOA anser att det bör gälla även för frågan om vattenläckage. Eftersom Livsmedelsverket redan idag har krav på underhåll av distributionsanläggningen i dricksvattenföreskrifterna bör både den initiala insamlingen av uppgifter och en eventuell handlingsplan hanteras av Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket har redan i dag ett uppdrag gällande samordning av dricksvattentillgångar som myndigheterna kommit fram till gemensamt genom den nationella samordningen av dricksvattenfrågor som Livsmedelsverket leder.

Hushållens vattenanvändning står för knappt en fjärdedel av det totala uttaget av sötvatten, SCB 2015. Läckaget av dricksvatten från distributionsnäten har knappast en avgörande betydelse för hushållningen med vattenresurser sett till landet i stort även om de regionala skillnaderna är stora.

Det nya dricksvattendirektivet ställer krav på obligatorisk redovisning av läckagenivåer som indirekt dessutom kan vara en beskrivning av hur effektivt underhållet i anläggningen bedrivs. Det nya direktivet anger även att medborgarna skall delges information kring effektiviteten i vattenanläggningen. En generell rapportering av läckage från dricksvattennät och eventuella åtgärder för att begränsa läcket på nationell nivå är därmed knappast verkningsfullt för en effektivare vattendistribution och därmed även möjligheten att bedriva ett effektivt underhåll av en enskild dricksvattenanläggning. SVOA ser frågan om att begränsa läckage och att bedriva ett effektivt underhåll av va-anläggningen som en i hög grad lokal angelägenhet för respektive huvudman. Hur effektiv distributionen av dricksvatten är har stark koppling till själva fysiska utformningen av

anläggningen samt hur exempelvis underhåll och reinvesteringar har bedrivits genom åren. SVOA anser därmed att den föreslagna utredningen samt den obligatoriska redovisningen även bör omfatta krav på öppen redovisning av vattensystemens effektivitet för respektive kommun.

Kapitel 15. Övervakning av dricksvatten

Artikel 13 Övervakning

Utredningens förslag: Den verksamhetsutövare som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning ska vara ansvarig för att övervaka dricksvattnet och upprätta övervakningsprogram i enlighet med artikel 13.2 i 2020 års dricksvattendirektiv när det gäller den övervakning som avses i punkten a. Det kan även röra sig om den som tillhandahåller vatten från tankar. Detsamma gäller för den övervakning som följer av punkten c, vilket rör den bevakningslista som kommissionen ska ta fram, samt den operativa övervakningen som anges i punkten e. Verksamhetsutövaren är även skyldig att vidta avhjälpande åtgärder och ge rådgivning samt information till konsumenterna vid bristande iakttagande av fastställda parametervärden. Livsmedelsverket ska med stöd av befintliga bemyndigande föreskriva om vilka skyldigheter som föreligger för verksamhetsutövaren. I detta ligger även att beakta den kommissionens bevakningslista.

Det ska fortsatt finnas ett krav på att verksamhetsutövarens faroanalys och övervakningsprogram fastställs av kontrollmyndigheten. Genom en sådan ordning säkerställs att verksamhetsutövaren utför riskbedömningen avseende försörjningssystemet och kontrollmyndigheten ges möjlighet att bestämma om verksamhetsutövaren kan minska sin övervakning av dricksvattnet, alternativt att övervakningen ska utökas.

Folkhälsomyndigheten ska ansvara för att den övervakning som ska ingå i riskbedömningen avseende fastighetsinstallationer även uppfyller relevanta krav i artikel 13 i 2020 års dricksvattendirektiv.

Motsvarande ansvar har vattenmyndigheterna för den övervakning som ska ingå i riskbedömningen avseende tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten. Det är upp till Havs- och vattenmyndigheten och SGU att inom sina ansvarsområden meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att genomföra artikel 8 och 13 i svensk rätt utifrån de bemyndiganden som utredningen föreslagit. I detta ligger även att beakta den bevakningslista som kommissionen ska ta fram och anpassa övervakningen efter denna.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Det ska fortsatt finnas ett krav på att verksamhetsutövarens faroanalys och övervakningsprogram fastställs av kontrollmyndigheten.

Det är viktigt att den övervakning av vattenkvaliteten i prioriterade fastigheter som är en del av den riskbedömning enligt artikel 10 som Folkhälsomyndigheten ansvarar för samordnas med övrig dricksvattenkontroll på lokal nivå.

Kapitel 16. En förbättrad tillgång till dricksvatten

Artikel 16 Tillgång till dricksvatten

Utredningens förslag: Det behövs inte några lagändringar för att genomföra direktivets bestämmelse gällande att förbättra eller upprätthålla tillgång till dricksvatten. Inte heller i förhållande till utsatta och marginaliserade grupper behövs för närvarande några sådana ändringar. Detsamma gäller för direktivets bestämmelse om att främja användandet av dricksvatten genom att inomhus- och utomhusutrustning installeras på allmän plats.

Länsstyrelsen ska ansvara för och följa upp frågan om att förbättra eller upprätthålla tillgång till dricksvatten och främjande av dricksvatten ur kran. Ett sådant ansvar ska framgå av förordningen om länsstyrelseinstruktion.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

SVOA delar utredningens uppfattning att artikel 16 inte medför något behov av ändrad lagstiftning i Sverige och att varje kommun själv bör få avgöra eventuellt behov av att installera utrustning på allmän plats för att främja användningen av dricksvatten.

Kapitel 17 Nya krav om information som ska lämnas till allmänheten

Artikel 17 Information till allmänheten

Utredningens förslag: Det ska införas en ny bestämmelse i livsmedelsförordningen om skyldighet för verksamhetsutövare som producerar och tillhandahåller dricksvatten att lämna information i enlighet med kraven i artikel 17 i 2020 års dricksvattendirektiv.

Livsmedelsverket ska få lämna närmare föreskrifter om vilken information som ska lämnas och hållas tillgänglig för allmänheten.

Det kommer att ingå i den offentliga livsmedelskontrollen att se till att verksamhetsutövare som producerar och tillhandahåller dricksvatten uppfyller kraven på att sådan information lämnas och hålls tillgänglig.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Artikel 17 och bilaga IV innehåller en del otydligheter och det är en känslig avvägning mellan vilken information om riskbedömning av försörjningssystemet som bör vara tillgänglig för allmänheten och vilka uppgifter som måste skyddas. Livsmedelsverket bör därför samråda med dricksvattenproducenterna när föreskrifterna om information till ska utarbetas.

Kapitel 18 System för rapportering

Artikel 18 Information om övervakning av genomförandet

Utredningens förslag: Det är upp till respektive utpekad myndighet att fullgöra den rapporteringsskyldighet som följer av 2020 års dricksvattendirektiv genom att upprätta och sedan uppdatera de dataset som anges i artikel 18. Dataseten ska göras tillgängliga för Europeiska kommissionen, Europeiska miljöbyrån och Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar.

Livsmedelsverket ska fullgöra den rapportering som följer av artikel 18.1 a och c-e. En ny bestämmelse om detta ska införas i livsmedelsförordningen (2006:813). Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om skyldighet för den verksamhetsutövare som producerar eller tillhandahåller dricksvatten att lämna uppgifter till Livsmedelsverket. Livsmedelsverket ska få möjlighet att förelägga den verksamhetsutövare som inte lämnar den information som Livsmedelsverket behöver för att fullgöra sitt uppdrag. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Havs- och vattenmyndigheten ska fullgöra den rapportering som följer av artikel 18.1 b och som rör information om den riskbedömning och riskhantering avseende tillrinningsområden för uttagspunkter för dricksvatten som utförts enligt artikel 8. En sådan skyldighet ska regleras i vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Det är vattenmyndigheterna som ska förse Havs- och vattenmyndigheten med relevant underlag för att denna myndighet ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Havs- och vattenmyndigheten får enligt 9 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen meddela närmare föreskrifter om hur och när dessa uppgifter ska redovisas.

Folkhälsomyndigheten ska fullgöra den rapportering som följer av artikel 18.1 b och som rör information om den riskbedömning avseende fastighetsinstallationer som utförts enligt artikel 10. En sådan skyldighet ska införas i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Verksamhetsutövare ska inte behöva rapportera samma uppgifter mer än till en part. Delar av den rapportering som utredningen föreslår ska gå direkt till Livsmedelsverket avser uppgifter som idag ingår i det som rapporteras till de lokala kontrollmyndigheterna. Eftersom kontrollmyndigheterna även i fortsättningen kommer vilja ha in uppgifterna kommer verksamhetsutövarna tvingas till en dubbelrapportering vilket måste undvikas. I utredningsdirektivet anges att den administrativa bördan för de olika aktörerna inte ska öka mer än nödvändigt. SVOA anser inte att detta är uppfyllt om verksamhetsutövarna måste rapportera samma uppgifter till både lokala och centrala myndigheter. Ett alternativ till dubbelrapportering eller att all rapportering ska gå via den lokala kontrollmyndigheten är att Livsmedelsverket bygger upp en rapporteringsportal på motsvarande sätt som miljörapportsystemet enligt Miljöbalken. Verksamhetsutövaren rapporterar in på ett ställe och lokala respektive centrala myndigheter hämtar de uppgifter de behöver från samma rapportering.

Kapitel 19 Informationsutbyte och sekretess

Utredningens förslag: Befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen är tillräckliga för att skydda känsliga uppgifter i de riskbedömningar som enligt direktivet ska utföras gällande tillrinningsområden för uttagspunkter för dricksvatten, försörjningssystemet och fastighetsinstallationer.

Det behövs inte några nya sekretessbrytande bestämmelser för att möjliggöra det informationsutbyte som den riskbaserade metoden förutsätter mellan myndigheter och den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten.

Berörda myndigheter och aktörer måste beakta bestämmelserna i säkerhetsskyddslagen vid informationsutbyte som rör säkerhetsskyddsklassade uppgifter. De möjligheter till undantag från att tillgängliggöra uppgifter som anges i artikel 17 ska utnyttjas. Livsmedelsverket ska närmare föreskriva om vilka undantag som får göras från informationsskyldigheten. Ett bemyndigande som ger myndigheten en sådan föreskriftsrätt föreslås i kapitel 17.

Även i fråga om vilka uppgifter som ska rapporteras till EU bör de möjligheter till undantag som anges i artikel 18 utnyttjas. Det ska framgå av livsmedelsförordningen, vattenförvaltningsförordningen och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det ska särskilt anges att säkerhetsskyddsklassade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen inte ska omfattas av rapporteringen.

Det bör vara den verksamhetsutövare som producerar och tillhandahåller dricksvatten som ska avgöra vilka uppgifter som ska lämnas till Livsmedelsverket för vidare rapportering till EU. Gällande bestämmelser om personuppgiftsbehandling ska beaktas vid tillgängliggörandet av information till allmänheten och rapporteringen.

SVOA:s synpunkter på förslagen:

Det framgår inte av utredningens förslag vem som ska göra bedömning av vilka de uppgifter som samlas in för riskbedömning och riskhantering enligt artikel 8.2.c är och som kan rapporteras vidare till EU.

Kapitel 22 Konsekvensutredning

SVOA:s synpunkter på konsekvensutredningen:

Finansiering av statens kostnader

Det nya dricksvattendirektivet innebär att flera myndigheter får nya eller utökade ansvarsområden och uppgifter. Det kommer givetvis krävas resurser på myndigheterna för att kunna arbeta med de nya uppgifterna trots detta föreslår utredningen inga utökade medel till Boverket, Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten och Livsmedelsverket utan förutsätter att uppgifterna ska lösas inom nuvarande ram. SVOA ser en stor risk att detta kommer få allvarliga återverkningar på hur direktivet kommer att implementeras på myndighetsnivå. SVOA saknar i konsekvensutredningen uppskattningar

av behovet av resursförstärkningar på de olika myndigheterna för att kunna hantera de nya uppgifterna

Kostnaderna för kompletterande övervakning för att kunna genomföra riskbedömningar enligt artikel 8 bör tas upp i konsekvensbeskrivningen. SVOA inser svårigheterna att ange exakta kostnader men anser att utredningen måste redovisa att övervakning enligt de nya krav som dricksvattendirektivet innehåller kommer att innebära ökade kostnader. Att grunda riskbedömningar enligt artikel 8 enbart på dricksvattenproducenternas råvattenkontroll och dagens bristande miljöövervakning är inte hållbart. Tillkommande kostnader på grund av dricksvattendirektivet är troligen betydligt mindre än kostnaderna för att rätta till de brister som finns sedan tidigare i miljöövervakningen.

Det finns flera miljö kvalitetsmål som berörs av 2020 års dricksvattendirektiv. Utredningen föreslår att vissa brister i vattenförvaltningen, främst det som rör övervakningen av dricksvattenförekomster, rättas till. Eftersom miljöövervakning är en viktig del i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen bedömer utredningen att detta kommer att vara positivt för måluppfyllelsen. Förändringarna i övervakning av vattenförekomster utifrån dricksvattendirektivet kommer dock inte att vara tillräckliga för att rätta till bristerna i övervakning enligt ramdirektivet för vatten.

Dricksvattenmiljöavgift

Utredningen anger att man valt att inte gå vidare med förslaget på en dricksvattenmiljöavgift bland annat för att finansieringsbehovet inte är tillräckligt stort för att motivera att en helt ny avgift införs. SVOA anser att ett starkare skäl än att finansieringsbehovet inte motiverar införandet av en ny avgift är att en så kallad dricksvattenmiljöavgift skulle strida mot principen att förorenaren ska betala. En dricksvattenmiljöavgift skulle innebära att dricksvattenkonsumenterna skulle få betala för den övervakning som krävs på grund av utsläpp till sjöar och vattendrag, användning av bekämpningsmedel och användningen av persistenta kemikalier som t ex PFAS i samhället.

SVOA har i övrigt inga ytterligare synpunkter kring detta betänkande.

Mårten Frumerie
Verkställande direktör